

HRVATSKI glasnik

Godina XXIV, broj 7

20. veljače 2014.

cijena 200 Ft

Foto: Ákos Kollár

*Maturalne vrpce dvadeset
osmom naraštaju pečuških krležijanaca*

„Glasnikov tjedan”

Komentar

Traži se dosljednost

Sigurno ste već imali u rukama pozivnicu na oproštajnu ili neku drugu školsku svečanost, diplomu s raznih natjecanja o postignutom uspjehu, ili pak potvrdu o nekom završenom tečaju i drugome. U najmanju ruku mogli ste naići na šarenilo, da ne kažemo na potpunu zbrku u pisanju osobnih imena i prezimena iz stranih jezika, u našem slučaju mađarskoga. Jedna se imena pišu u izvornom obliku, druga prilagođena hrvatskome jeziku, treća kombinirano...

U pitanju je nepoznavanje ili nedosljednost u primjeni pravopisnih pravila. U našem slučaju ona je pojačana još i time što mi, pripadnici narodnosti, imamo dva imena: službeno (u službenim ispravama, matičnom listu rođenih, osobnoj iskaznici, putovnici) i neslužbeno (ime koje su nam dali roditelji, koje rabi-mo u svakodnevnom ophođenju, a pišemo prema pravilima materinskoga, hrvatskog jezika). Prema sadašnjim propisima imamo pravo ne samo na uporabu svoga tradicijskog imena i prezimena nego ga možemo promijeniti i u spomenutim službenim ispravama, premda je mali broj onih koji se odlučuju na takav korak. Nema problema s pisanjem hrvatskih imena i prezimena, ali je i u krugu naše hrvatske zajednice iz već poznatih razloga (u prošlosti pomadarena imena, sve više mješovitih brakova) mnogo mađarskih imena i prezimena, te stranih osobnih imena. Nije se lako snaći u njihovom pisanju, ali hrvatski pravopis uglavnom daje prednost izvornom obliku, ili pak tradiciji.

Kao što je poznato, u Hrvatskoj je više pravopisnih priručnika: *Hrvatski pravopis* (Babić-Finka-Moguš), *Pravopis hrvatskoga jezika* (Anić-Silić), *Hrvatski pravopis* (Babić-Moguš), *Hrvatski školski pravopis* (Babić-Moguš-Ham) te *Hrvatski pravopis* Matice hrvatske, autori kojega su Badurina, Marković i Mićanović. Neovisno o tome što postoji više pravopisnih priručnika, hrvatski pravopis znatnim je dijelom posve usuglašen i stabilan. Priznavši da je nemoguće „dati jasna i jednoznačna pravila”, Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje kao temeljno pravilo navodi ovo:

Način pisanja stranih imena ovisi o pismu kojim je ime izvorno napisano, vremenu preuzimanja imena, stupnju poznatosti i udomaćenosti u hrvatskome jeziku te jeziku posredniku. Stoga je nemoguće dati jasna i jednoznačna pravila koja se mogu primijeniti na sve slučajeve.

Za osobna imena iz jezika koja se služe latinicom primjenjuje se pravilo da se pišu *izvorno*, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega su preuzeta. Međutim hrvatskome jeziku se prilagođuju osobna imena pojedinih svjetovnih i duhovnih uglednika te povijesnih osoba, osobna imena iz klasičnih jezika. S obzirom na više postojećih pravopisnih priručnika, treba biti samo dosljedan u pisanju imena iz stranih jezika, u našem slučaju iz mađarskog jezika.

S. B.

Izgleda kako je praksa, onih koji obavljaju političke i druge dužnosti, ako nisu pri poziciji, onda se nađu duboko uvrijeđeni i, naravno, njihovi dojučerašnji ili sutrašnji saveznici im nisu po volji. Osvjedočila sam se u to još jednom proteklih tjedana. Izgleda kako se briga i nazočnost na javnoj sceni zajednice ispoljava ponajviše u slučajevima koji donose opipljivu korist. Javna je tajna kako mnogi «istaknuti» mnogoput

kroz javno djelovanje, posao koji obavljaju, nemaju ni naznake ni slova iz koje bi većinski narod razabrao kako su oni dio hrvatske narodnosne zajednice. Rijetki su osobni primjeri ili stavovi koji su jučer bili, danas jesu i

bi i pisali, lobirali protiv, a u tijelima gdje i oni sjede ili su godinama sjedili odluke se donose s okrnjenim članstvom, prijedloga za raspravu onoga nad čime zdvajaju nema, jer ni sami nisu predlagali. Govori se o vremenima, ljudima, sjednicama, političkim elitama, odlukama, a zaboravlja se vlastita odgovornost. Zaboravlja se kako bi sjednice izabranih tijela trebale biti i trebaju biti mjesto «arene».

Po mome dubokom uvjerenju, dan poslije, u ovome trenutku, zadatak je svih Hrvata u Mađarskoj, pogotovo dužnosnika zajednice na bilo kojoj razni – civilnoj ili političkoj, mjesnoj, regionalnoj i državnoj, glumca i znanstvenika, pjevača i učenika, studenta i umirovljenika, radnika i domaćice, učitelja, novinara... – i propagiranje upisa u hrvatski birački popis i propagiranje Hrvatske državne liste. Zadatak je to i tjednika Hrvata u Mađarskoj. Postupci kojima se narušava ugled Hrvatske državne liste među Hrvatima u Mađarskoj i šire, s obzirom na nadolazeće parlamentarne izbore, mogu biti dalekosežno štetni. Preporučujemo kako bi idealno

„Idealno bi bilo težiti javnom djelovanju u duhu krilatice Obliti privatorum publica curate! (Zaboravite osobne stvari, brinite se za javne!). Ako tom idealu težimo pri vođenju narodnosne politike, u životu, u svome poslu, u obitelji, tada će i hrvatska zajednica u Mađarskoj biti na koristi.”

bilo težiti javnom djelovanju u duhu krilatice Obliti privatorum publica curate! (Zaboravite osobne stvari, brinite se za javne!). Ako tom idealu težimo pri vođenju narodnosne politike, u životu, u svome poslu, u obitelji, tada će i hrvatska zajednica u Mađarskoj biti na koristi.

Ocjena «općeg dobra» stvar je svakoga pojedinaca posebice, i nužno se ne poklapa s mišljenjem drugoga. Ali dojam je kako neki tek kada se nađu na «parkirnome mjestu» (sami ga tako u kuloarima nazivaju), govorili

bilo težiti javnom djelovanju u duhu krilatice Obliti privatorum publica curate! (Zaboravite osobne stvari, brinite se za javne!). Ako tom idealu težimo pri vođenju narodnosne politike, u životu, u svome poslu, u obitelji, tada će i hrvatska zajednica u Mađarskoj biti na koristi.

Branka Pavić Blažetin

Objavljene bodovne vrijednosti za dodjelu državne potpore

Objavljene su bodovne vrijednosti za dodjelu dodatne državne potpore mjesnim i područnim narodnosnim samoupravama za obavljene programe u 2014. godini. Ministarstvo nacionalnih resursa kao rok za podnošenje primjedaba na bodovne vrijednosti za dodjelu dodatne državne potpore narodnosnim samoupravama za ostvarene programe te na pristigle zapisnike odredilo je 2. ožujka 2014.

Na temelju Uredbe 428/2012 (XII.29.), objavljene su bodovne vrijednosti za dodjelu dodatne državne potpore područnim i mjesnim samoupravama za ostvarene programe. U 2014. godini pravo na potporu na temelju ostvarenih programa ostvaruju manjinske samouprave koje su zapisnike dostavile nadležnome Vladinu uredu o najmanje četiri svoje sjednice i jednoj javnoj tribini održanima lani. Vladini uredi do 15. siječnja prosljedili su zapisnike u Ministarstvo nacionalnih resursa gdje je na osnovi uredbom određenih kriterija obrađeni. Manjinske samouprave imaju 15 dana da iznesu svoje primjedbe na broj osvojenih bodova, a za opširno obrazloženje potrebno je priložiti dokumentaciju za donošenje odluke (prilog, dopune nepotpune dokumentacije, zapisnik koji je upućen na vrijeme, ali još nije pristigao, i zbog toga nije prošao obradbu). Primjedbe o broju bodova i zapisnicima potrebno je dostaviti do 2. ožujka 2014. na mejl feladatalapu@emmi.gov.hu ili na adresu Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (ENTI) 1387 Budapest, Pf. 1467 (radi bržeg rješavanja predmeta. na ometnicu napisati „Feladatalapú támogatás”). Ministarstvo nacionalnih resursa primjedbe će razmotriti, i prema konačnome broju osvojenih bodova do 15. ožujka objavit će odluku o visinama financijskih potpora. Nakon toga će se odobrena sredstva potpore doznačiti na račune manjinskih samouprava.

Parlamentarni izbori 6. travnja

Glasujmo za Hrvatsku državnu listu!

Kako glasovati za Hrvatsku državnu listu? Pripadate li hrvatskoj narodnosti u Mađarskoj, možete tražiti upis na hrvatski birački popis. Molba se izražava popunjavanjem obrasca (vidi priloženo). Molba se može predati online na www.valasztas.hu ili na www.magyarorszag.hu. Jednako tako molba se može predati pismom ili osobno, popunjavanjem priloženog obrasca, mjesnom izbornom uredu u mjestu prebivališta. Obrazac se može slobodno kopirati, a dostupan je i na www.valasztas.hu. Adresu mjesnih izbornih ureda možete pronaći na www.valasztas.hu. Molba se bilo kada može izmijeniti ili čak i brisati. Ako želite glasovati

na Hrvatsku državnu listu, na predstojećim parlamentarnim izborima, 6. travnja, vaša molba mora biti dostavljena mjesnom izbornom uredu najkasnije 16. dana prije dana održavanja parlamentarnih izbora, dakle do 21. ožujka. Prekriživši kvadratić „horvát” u točki „A”, naznačujete kako tražite upis na birački popis Hrvata u Mađarskoj. Time ostvarujete pravo sudjelovanja na izborima zastupnika hrvatskih narodnosnih samouprava, na mjesnoj, teritorijalnoj i državnoj razini. Ako želite na parlamentarnim izborima glasovati na Hrvatsku državnu listu, to trebate naznačiti u točki „B”, kako bi vaša molba vrijedila i za parlamentarne izbore.

A választópolgár személyes adatai

Kérjük, hogy adatait a magyar hatóság által kiállított okiratában szereplő adatokkal egyezően adja meg!

- Családi és utónév:

DR
HORVÁT
ENDRE
- Születési családi és utónév:
- Születési hely:

Ország: MAGYARORSZÁG
Település: BUDAPEST kerület:
- Anyja születési családi és utóneve:

GERENCSE
ARANKA
- A személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványon (lakcímkártyán) szereplő személyi azonosító:

1-531130-2576

A nemzetiségi névjegyzékbe való felvétel iránti kérelem

A Kérem felvételemet a(z)

☒ bolgár	☒ lengyel	☒ roma	☒ szerb
☒ görög	☒ német	☒ román	☒ szlovák
☒ horvát	☒ örmény	☒ ruszin	☒ szlovén
☐ ukrán			

nemzetiség névjegyzékébe. Kijelentem, hogy a fent megjelölt nemzetiséghez tartozom.

B Kérem, hogy a fenti nemzetiség választópolgáraként történő névjegyzékbe vételém hatálya az országgyűlési képviselők választására is terjedjen ki.

T Kérem a nemzetiségi névjegyzékbe felvett adat(ok) törlését. Választási lehetőség: A, B

Segítség igénylése a választójog gyakorlásához

Kérem

C Braille-írással készült értesítő megküldését.

D könnyített formában megírt tájékoztató anyag megküldését.

E Braille-írással ellátott szavazásablom biztosítását.

F akadálymentes szavazóhelyiség biztosítását.

T Kérem a korábban igényelt segítség nyilvántartásból való törlését. Választási lehetőség: C, D, E, F

A személyes adatok kiadásának megtiltása

G Megtiltom a központi névjegyzékben nyilvántartott személyes adataim kiadását választási kampány céljára a jelölt szervezetek/jelöltek részére.

H A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 2. §-ának (1) bekezdése alapján a rólam nyilvántartott adatok kiadását megtiltom. Tudomásul veszem, hogy a járási hivatal vagy a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának megkeresésére – eseti engedélyem alapján – az adatszolgáltatási tilalmat feloldhatom. A nyilatkozat nem érinti a törvényben kötelezően előírt adatszolgáltatások teljesítését (pl. adóigazgatás, honvédelmi nyilvántartás, ingatlan-nyilvántartás), továbbá a törvény 20. §-a alapján engedélyezett adatszolgáltatásokat.

T Kérem a személyes adatok kiadására vonatkozó tilalom feloldását. Választási lehetőség: G, H

Értesítés a választási iroda döntéséről

6. Kérem, hogy a választási iroda az alábbi elérhetőségeken tájékoztasson a kérelmem elbírálásáról:

A e-mail cím:

B faxszám:

C magyarországi postacím:

Prezime

Ime

Prekrižite kvadratić „horvát” u točki „A”. Time tražite upis na birački popis Hrvata u Mađarskoj

Prekrižite točku „B”. Time tražite na parlamentarnim izborima pravo glasovanja na listu Hrvatske državne samouprave

Označavanjem molite pomoć pri glasovanju

Označavanjem zabranjujete izdavanje osobnih podataka strankama, organizacijama postavljačima lista

Označavanjem zabranjujete izdavanje osobnih podataka tvrtkama (istraživanje javnog mnijenja, marketing)

Označite ako obavijest ne tražite na kućnu adresu

Aktualno

Registracija narodnosnih birača – pravni okviri

U Croaticinoj priredbenoj dvorani 5. veljače na skupu o pravomoćnom Izbornom zakonu okupilo se pedesetak osoba, Hrvati iz mađarskoga glavnoga grada i njegove okolice te nekoliko gradišćanskih Hrvata. Priredbu je organizirala Hrvatska samouprava grada Budimpešte.

Nazočne je pozdravila i skup otvorila predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh. Gđa Németh naglasila je kako se nakana organiziranja susreta takvoga karaktera rodila već lani u studenome. Priredbu ne smatra izbornom kampanjom, i ujedno je izrazila svoje žaljenje kako pri sastavljanju Hrvatske državne liste budimpeštanski Hrvati nisu bili upitani te kako je kandidat iz Budimpešte tek na devetome mjestu. Pročelnik Odjela za narodnosti pri Ministarstvu ljudskih resursa Antal Paulik istaknuo je bit ovogodišnjih parlamentarnih izbora, naime za narodnosti u Mađarskoj prvi put se pruža prilika za punopravno parlamentarno zastupstvo ili za glasnogovornika. Izborni se zakon može kritizirati, ali o narodnostima ovisi koliko se mogu, žele koristiti

Započinje skupljanje preporuka

Od ponedjeljka, 17. veljače, kandidati i kandidacijska tijela mogu zatražiti obrasce za skupljanje potpisa radi izražavanja potpore kandidatima, pa time započinje prikupljanje potpisa za travanjske parlamentarne izbore. Kandidat po izbornom okrugu treba prikupiti najmanje 500 potpisa. Stranke, koje će krenuti na izborima i kandidati trebaju zatražiti obrasce za skupljanje potpisa kod okružnog izbornog povjerenstva. Stranke i kandidati zahtjev za obrazac mogli su predati i prije, ali su ih u izbornom povjerenstvu počeli tiskati tek potkraj tjedna. Oni kandidati i kandidacijska tijela koja su do prošloga petka predali zahtjeve za obrasce radi skupljanja potpisa, mogu ih preuzeti pri početku radnoga vremena 17. veljače. Time započinje dvo-tjedno skupljanje potpisa potpore. Kandidati samostalnih izbornih okruga do 3. ožujka trebaju prikupiti 500 valjanih preporuka. One se mogu prikupiti bilo gdje, bez uznemiravanja građana. Ali zakon zabranjuje prikupljanje potpisa na radnome mjestu, pri radu, na mjestu službe od osoba koja su na dužnosti kod oružanih ili redarstvenih tijela, u javnome prometu, u službenim prostorijama državne vlasti i mjesnih ili narodnosnih samouprava, u ustanovama visoke i opće naobrazbe te u prostorijama zdravstvenih usluga. Državne narodnosne samouprave mogu postaviti svoje liste, tako i Hrvatska državna samouprava, za što treba prikupiti najmanje 1%, a najviše 1500 preporuka, birača koji su se upisali, zaključno sa 17. veljačom, 48. danom prije dana održavanja parlamentarnih izbora, 6. travnja, u hrvatski narodnosni birački popis kako bi ostvarili pravo glasanja na Hrvatsku državnu listu na predstojećim parlamentarnim izborima. Državnu listu najkasnije do 4. ožujka treba prijaviti Državnom izbornom povjerenstvu. Dana 17. veljače u hrvatski birački popis bilo je upisano, po podacima Državnog izbornog ureda, 1569 birača, od čega je njih 948 tražilo na parlamentarnim izborima pravo glasanja na listu Hrvatske državne samouprave. Dakle postavljaju listu Hrvatskoj državnoj samoupravi dovoljno je pokupiti i deset preporuka upisanih birača. Zakon daje pravo postavljajima narodnosnih lista i slanje svoga delegata u Državno izbornu povjerenstvo.

Antal Paulik, Attila Péteri, Jozo Solga, Anica Petreš Németh

tim mogućnostima. Istaknuo je važnost registracije pripadnikom narodnosti. Savjetnik Nacionalnog izbornog ureda Attila Péteri skrenuo je pozornost na pojedine datume i rokove. Nacionalni izborni ured 2. siječnja ove godine svim kućanstvima, odnosno osobama s prebivalištem u Mađarskoj, uzetim na popis birača, dostavio je obavijest a) o molbi za uzimanje na popis narodnosnih birača, b) o molbi za pomoć pri glasanju, te c) o mogućnosti zabrane izdavanja podataka kandidacijskim organizacijama i kandidatima. Molba se može stalno predati online na www.valasztas.hu, www.magyarorszag.hu, osobno i u pismu mjesnom izbornom uredu. Obrazac se može slobodno kopirati. Molbu treba dostaviti najkasnije do 16. dana prije održavanja parlamentarnih izbora (vidi Hrvatski glasnik br. 3, str. 3). Voditelj HDS-ova Ureda Jozo Solga istaknuo je kako je cilj Hrvatske državne samouprave punopravno parlamentarno zastupstvo te, reagirajući na negodovanje gđe Németh, rekao je kako su svi kandidati na Hrvatskoj državnoj listi ravnopravni, neovisno o rednome broju. Od 15. veljače započinje kampanja, HDS će potražiti sve hrvatske mjesne samouprave, izvijestit će hrvatsku javnost o načinu registriranja, cilj je da se što više Hrvata upiše u narodnosni birački popis, te da naznače kako žele glasovati na Hrvatsku državnu listu. Pri raspravi se najviše pitanja postavilo u vezi s jesenskim narodnosnim mjesnim izborima te je zaključeno kako je potrebno sve više skupova u vezi s nadolazećim parlamentarnim izborima.

Kristina Goher

Hoćemo li dokazati da nas ima?

Hrvatsko-mađarska povijesna konferencija

„Prekretnice u suživotu Hrvata i Mađara: ustanove, društvo, gospodarstvo i kultura”

Riječi ovoga naslova naslov su hrvatsko-mađarske povijesne konferencije priredene 6. i 7. veljače u Kongresnoj dvorani Centra humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti, uza sudjelovanje četrdesetak hrvatskih i mađarskih predavača. Priredbu su organizirali Institut za povijest Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti, Hrvatski institut za povijest, Zavod za povijest Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatska samouprava grada Budimpešte i Hrvatska samouprava budimpeštanskog V. okruga.

Gordan Grlić Radman, Dinko Šokčević, Pál Fodor, Jasna Turkalj, Attila Pók

Pri otvorenju konferencije glavni ravnatelj Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti Pál Fodor istaknuo je značenje međusobnih susreta hrvatskih i mađarskih povijesnih znanstvenika, te kako se prigodom predstavljanja dvojezičnog izdanja «Kao narod s narodom», povodom 140. obljetnice Hrvatsko-ugarske nagodbe, 2012. godine, narodila ideja o hrvatsko-mađarskoj povijesnoj konferenciji. Ujedno je i najavio iduću konferenciju u Budimpešti, 18. studenoga, povodom 350. obljetnice smrti Nikole Zrinskog.

Potpredsjednik mađarske vlade, ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics zbog inih obveza nije nazočio priredbi, pročitao se njegovo dvojezično pismo na hrvatskome i mađarskome jeziku. „Više od osamsto godina toliko je ogromno razdoblje da za otkrivanje, predstavljanje i razumijevanje njegovih događaja nije dovoljan ni cjeloživotni rad generacija povjesničara” – istaknuo je g Navracsics. Naglasio je kako predstavnici povijesne znanosti danas, kada mađarsko-hrvatske odnose ne opterećuju kao u 19. stoljeću državno-pravni problemi, koji su se pokazali nerješivima, na temelju povijesnih istraživanja mogu pružati, a i pružaju znatno objektivniju sliku. Hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman istaknuo je kako je Mađarska među prvima priznala neovisnu Republiku Hrvatsku, potom podupirala i pomagala pri postizanju njenih vanjskopolitičkih ciljeva. Države članice Europske Unije prihvaćaju i dijele iste vrijednosti i načela. Ravnateljica Hrvatskog instituta za povijest

Jasna Turkalj smatrala je kako ulazak Hrvatske u EU 2013. godine pred hrvatske povjesničare stavlja nove zadatke, ali otvara niz mogućnosti za međunarodnu suradnju, u kontekstu stvaranja suvremenoga znanstvenog

europskog zajedništva. Plenarna se sekcija vodila temom Prvi svjetski rat i raspad ugarsko-hrvatske države, potom je uslijedio rad po sekcijama ovih naslova: Banska čast; Prekretnice u gospodarstvu; Hrvatsko-mađarski odnosi 1848–1849; Ustanove u doba dualizma; Rubne zone i pogranični krajevi; Nacionalno buđenje kod Hrvata i Mađara te Katolička crkva i mađarsko-hrvatski kulturni dodiri. U svim sekcijama priredbe osigurano je simultano prevođenje s oba jezika. Planira se objelodanjenje dvojezičnoga zbornika radova konferencije. Osamstoljetni suživot Hrvata i Mađara i danas može biti aktualan, te može utjecati i na budućnost. Povijest je tijek, stoga njezino proučavanje, osim niza zanimljivosti, pruža nova iskustva i spoznaje koje treba istraživati poradi budućnosti. Dvodnevna je konferencija nastavak već započetog dijaloga hrvatskih i mađarskih povjesničara, znanstvenika, još jedan temeljni kamen za zajedničko i ne sporadično razmišljanje.

Kristina Goher

Prijateljsko druženje

Uz financijsku potporu Ureda Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj, hrvatski veleposlanik Gordan Grlić Radman nakon završenog programa prvoga dana, 6. veljače, hrvatsko-mađarske povijesne konferencije naslova „Prekretnice u suživotu Hrvata i Mađara: ustanove, društvo, gospodarstvo i kultura” priredio je prijam za mađarske i hrvatske znanstvenike sudionike skupa u rezidenciji Vele-

poslanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Obraćajući se nazočnima, vlp. Grlić Radman naglasio je kako će skup biti važna postaja u daljnjem unapređivanju mađarsko-hrvatskih odnosa, te nakon prvog uspješnog dana znanstvene konferencije o suživotu dvaju naroda u neformalnoj atmosferi mogu nastaviti razmjenu iskustava.

k. g.

Reportaža iz Hrvatskih Šić

Toni Šimon: „U cintiru bit će čuda Hrvatov!”

Polag Plajgora i Hrvatske Šice se broju med manja naselja Gradišća, s oko 200 stanovnikov. Na zadnjem popisu stanovništva, u ovom južnogradišćanskom selu danas živi 110 Hrvatov, a velikoj asimilaciji i ovde se je nemoguće suprotstaviti. Po svidočanstvu povijesnih dokumentov, za turskom pustinom iz Dalmacije se je simo doselilo četrnaest hrvatskih familijov. U današnjici prez čuvarnice, škole, bolte i krčme, što i ostane Šičanom? Da li je potrebno, a i nije li kasno učiniti nešto za Hrvate i njevu budućnost? I od toga smo razgovarali sa 77-ljetnim umirovljenikom Tonijem Šimonom, od koga smo čuli brojne povidajke, pravice iz prošlosti, gdo je prez pardona nabrojio i seoske falinge ter gdo je podilio s nami i vlašću crnu dijagnostiku turobne budućnosti maloga mjesta u Pinčenoj dolini.

Toni bači uz križ
prez imena

se masovno najdu grobni spominki s hrvatskim natpisi i prezimeni. Kako pišu službeni dokumenti, za turskom pustinom je 14 hrvatskih familijov doseljeno iz Dalmacije na ov kraj, a točno bi bilo vridno i zanimljivo otkriti s kojega mjesta i područja su došli preci Bugnići, Čečinovići, Jušići, Rajkovići itd. Do umirovljenika Tonija Šimona zajedemo prik petroviske snahe, primaju nas s kavom, vinom i grofljini, za malom kapelom Svetoga Trojstva. Tako dotaknemo u razgovoru stare čase, kot i sa-

Crikva Sv. Ane

Zalazak Sunca u šičkom hataru

Iako su Hrvatske Šice srušenjem granic u kilometari još bliže zašle k Petrovom Selu, cestu ka pelja prik ovoga sela, hasnujemo bolje za putovanje u daljnja mjesta. Na samom pragu sela črljena farba vlada na tabli, na kojoj se vidi i seoski grb, upućujući putnike na

negdašnje vinogradarstvo, poljodjelstvo stanovnikov, iz česa danas i ovde samo malo ljudi živi. Na glavnoj ulici, imenovanoj po 1848-aškoj ugarskoj revoluciji, na lijevoj strani mala zeleno-bijela hižica je vjerojatno najstariji stan u selu, a kad se dalje vozimo, vidimo polugotovi ognjogasni dom. Navodno su se čekale za njega i druge državne potpore, ke nigdar nisu dospile u malo selo, zato stoji ljeta dugo jur kot goli memento manjkanja, u susjedstvu lipo nariktanoga Općinskoga stana. Polag toga, kako smo i informirani, u okviru velike investicije od deset milijun forintov obnovljen je i kulturni dom. Restaurirana je u prošlosti i crikvica Sv. Ane, ali u staroj, negdašnjoj školskoj zgradi već ničesar nij. Još se spomenemo, ne tako zdavno bolta i krčma su čekale ovde goste i kupce, danas žuta velika hiža tiho se je predala propasti. Rano otpodne je, nigdir žive duše ne vidimo u selu, ali se otpravimo u cintir, kade

dašnjost, a pominamo se i za žalosnu hrvatsku sudbinu, ka će dočekati Šičane za pedeset ljet. – Ugrov se je simo čuda nutradalo – velu mi, čini nam se, i bolno, tetac Toni, dokle im mi hvalimo lipi hrvatski govor. – Su se oženili ali su se odale mladenkinje, ali čisto ni tak. Ko more biti da Hrvat s Hrvaticom se ženi, to je tak božja pravica, i tak bi moralo biti i nadalje. Ali nij tako, konstatiramo, zato su i mladi krivi ki projedeju iz sela pak si dopeljaju Ugriću, no onda hrvatskomu jeziku je u familiji amen, tako nam to sumira sugovornik. Toni bači kažu da negda je u Šica još i petsto ljudi živilo, a danas je je oko dvisto. Polovica ili tri firtalj je od toga Hrvatov, ali dice nij, sve skupa, ako se saberu nij je već nek petnaest. Ivan Šneller, kot rodjeni Šičanin su zašli kot

gospon u Petrovo Selo, Ferenc Habetler u Njugir (Nyőgér), a za vjerski žitak ove filijale Petrovoga Sela se skrbi Tamás Várhelyi, ki je nedavno dostao pomoćnika u osobi Gábora Varjúa ki zato probuje maševati po hrvatski u mjesnoj crikvi Sv. Ane. U selu tajedno dvakrat imaju mašu, u četvrtak i u nedilju, a potom se najdu Šičani u razgovoru. – To je velika hiba da nimamo školu, čuvarnicu niti boltu, a nimamo ni krčmu. Ovde mi je susjed nedavno otvorio krčmicu, ali jednomu selu to nij dost. Zavolj svih tih uzrokov sve je manje

ljudi pri nas. Gdo bi došao u mjesto kade ničesar nij? – izražava se nemoć. Oni ki živu polag hatara, masovno idu djelati u Austriju, to nije drugačije ni na ovom mjestu, ne. Zaman je, eurovi su velika pozivna moć. I Toni bači su veljek za penzijom dvanaest ljet išli van, u Nimške Šice, u Gorice djelati. Kade su se mogli najti Šičani i u koje vrime, tiramo dalje vrime s pitanji: – Po maši, pri crikvi smo se mogli najti, ali dojdemo simo k susjedu u krčmicu. Ovde se pravoda po hrvatski pominamo, dojde jedan i iz Esterajskoga,

i ta se s nami po hrvatski pomina. U ljeti zato se većkrat najdu Šičani i u keresteškoj Gorici, kade nekolikimi još imaju vinograd. Doznajemo i to da je ovde zemlja teška, nije uprav dobra za gospodariti. Zato se samo trimičetirmi bavu u vekšem s poljodjelstvom, a Šimonovi samo na pet hektari, to je dost za sve to, što je doma uprav potribno. Teca Tonija otac su bili Ugri iz sela Taplanave (Táplánszentkereszt), a mati Hrvatica. Med dicom su se naučili po hrvatski, pak u školi, kade su se dica igrala svenek po hrvatski s učiteljem. U jednoj zgradi su bili podiljeni školari dolnjega i gornjega razreda, a odzada je bio školnikov stan, ki je bio rodod iz Prisike. Imali su hrvatske, kot i ugarske ure, ali katekizmuš su morala hrvatska dica obavezno po hrvatski slušati i učiti od keresteškoga gospona. Danas je slika čisto drugačija. U Hrvatski Šica sve skupa je oko petnaest dice, ka su upisana u četarsku, ali u samboteltske škole. Od manjega svojega nukića Martina pita dida pred nami, zna li se po hrvatski. On samo nimo gleda kraj, dokle roditelji tvrdu da sve razumi, samo se neće pominati. – Ja nek gledam ovu današnju dicu, kad projdu van na igru, nek po ugarski se pominaju. To je najveška hiba da nij školnikov, ali školnikov u selu, ki bi dicu po školi skupa pozvali pak bi rekli, sad ćemo se nek po hrvatski pominati! Toga danas već u našem selu nij! Moj školnik, kad smo se mogli po objedu vanprojiti igrati, on je mogao reći po hrvatski: Hodte simo, sad ćemo se ovde labdati, sad ćemo se tak igrati, ali nek po hrvatski... danas toga već pri nas nij! To je velika pogreška! Kad im velim da negda svoj dan je šički načelnik izjavio da su u Hrvatski Šica najveći Hrvati, na to mahnu i veljek velu: – Ne bi rekao da je tak! Ako bi sad prebrojio, koliko hrvatskih familijov je u selu, ne bi čuda znao povidati, onako dar deset familijov. Žene iz Moldavije su došle simo djelati, pak se udaju ovde pri nas i u okolišni seli, a čuda je i Ugrić. Za gošćinom Toni bačija nagovarano da nas otpeljaju do križa u šički hatar, kamo su ljudi u prošlosti znali projiti i na prošeciju. Sad je to malo dalje u snigu, prik Pornove, ali u ljeti 3-4 km pišice od Šic. Med lipami dostojno stoji, nedavno obnovljeni križ, kojega je Bogu na diku postavio Jožef Pock 1909. ljeta. Bližnje uzroke već Toni bači povidaju: kad je ov šički ditić vanzašao u Austriju djelati, obećao si je, ako dovoljno pinez skupaspravi i zajde u Ameriku, dat će doma križ postaviti u zahvali. Kako i spomenik svidoci, uspio je. Spodobni križ vidimo uz asfaltirani put na kom se znaju voziti u Nimške Šice, ali gdo se spomene jur ki je ga i kada postavio. Na tom mjestu je vrime poždroknulo spominke. I gdo zna, ki će i nas Hrvate pametiti? Glasno se študiramo: što će biti ovde za pedeset ljet s Hrvati? Prez razmišljanja Toni bači veljek odgovoru s riči, ke ni najmanje ne čujemo rado: – Oto je veliko pitanje! U cintiru bit će čuda Hrvatov!

-Timea Horvat-

Utemeljen Hrvatski savjet za podršku nadarenim osobama

U keresturskom domu kulture 5. veljače 2014. utemeljen je Hrvatski savjet za podršku nadarenim osobama. Pismo namjere o utemeljenju već su krajem prošle godine potpisali predstavnici 17 organizacija i ustanova iz Đurško-mošonske, Zalske i Željezne županije, koja će zajedničkim snagama raditi na tome da pružaju nadarenim osobama, od dječjeg vrtića do fakulteta, pa i nadalje, poticajno i stimulativno okruženje kako bi im se nudila prilika pri ostvarivanju samoga sebe, čime bi obogatili i svoju zajednicu.

Članovi predsjedništva pri utemeljenju

Nadarene djece ima svugdje, tako i u našoj hrvatskoj zajednici. Upravo zbog toga neke ustanove i organizacije naše hrvatske zajednice smatrale su dobrom zamisli utemeljenje Hrvatskog savjeta za podršku nadarenim osobama. Neki su od članova već otprije bili učlanjeni u mrežu Punktova za podršku nadarenima, ali Hrvatski savjet značit će nešto posebno, on će djelovati za pripadnike hrvatske zajednice i sa svojom aktivnošću će se usredotočiti na hrvatski materinski jezik i kulturu, odnosno na uspostavu prekogranične suradnje. Predstavnicu Savjeta za podršku nadarenoj djeci Kaniške mikroregije dr. Frida Grundmann Pinter zatražila je suradnju od raznih hrvatskih ustanova, koje su se već registrirale kao Punktovi za podršku nadarenim osobama, i s njezinom stručnom pomoći utemeljen je Hrvatski savjet za podršku nadarenim osobama. U Hrvatski su se savjet učlanile ove ustanove i organizacije: bizonjska Dvojezična osnovna škola, boršfanska Osnovna škola, petrovoselska Dvojezična hrvatsko-madarska osnovna škola, serdahelska Hrvatska osnovna škola «Katarina Zrinski», sumartonska Područna osnovna škola Sv. Stjepana, keresturska Osnovna škola «Nikola Zrinski», kaniška Hrvatska samouprava, keresturska Hrvatska samouprava, mlinaračka Hrvatska samouprava, pustarska Hrvatska samouprava, serdahelska Hrvatska samouprava «Stipan Blažetin», petrovoselska Seoska samouprava, Turistička udruga Hrvata u Mađarskoj, Roditeljsko vijeće Petrovoga Sela, Kulturno društvo Kerestur, Integrirano središte za usluge zajednice u Mlinarcima, vlakinska Seoska samouprava.

Na osnivačkoj sjednici izabrano je predsjedništvo Hrvatskog savjeta: za predsjednicu je izabrana Ana Kővágó Kovač, za tajnicu Eržebet Deak Kovač, članovi su predsjed-

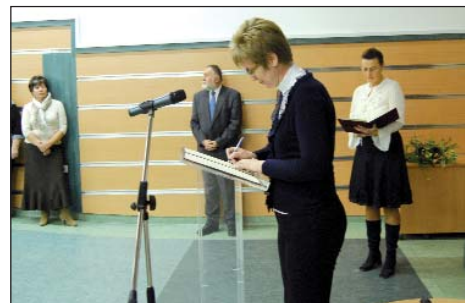
ništva Edita Pauković Horvat, Marija Bišković Tišler, Kristina Gerőly, Bernadeta Blažetin i Čaba Prosenjak. Za sjedište Savjeta određen je Kerestur. Članovi predsjedništva odgovarat će za određene grane razvoja, za kulturu, za odgoj i obrazovanje u školama, u dječjem vrtiću itd.

Nadarena djeca često ne uspijevaju razviti svoje sposobnosti. Razloge možemo potražiti u činjenici da ne postoji dovoljna briga ne samo u obitelji nego ni u školi, često dolazi do gušenja slobode, sigurnosti i prava na poseb-

nost. Cilj je novoutemeljene organizacije prepoznati nadarenu djecu ili osobe u svojoj hrvatskoj zajednici, nuditi pomoć u njihovu razvijanju, nuditi pomoć njihovim roditeljima u odrastanju, informirati ih o raznim mogućnostima obrazovanja, pomoći u rastu, razvoju, kao i odgoju, poticati nadarenu osobu. Hrvatski se savjet želi, ponajprije, usredotočiti na podršku nadarenim osobama hrvatske narodnosti, te omogućiti im razvoj na polju njegovanja hrvatskoga jezika, kulture i tradicija, uskladiti razne poticaje glede podrške nadarenosti, tražiti suradnju sa sličnim organizacijama u Hrvatskoj, potpomagati suradnju između narodnosnih organizacija i ustanova. Savjet će ubuduće organizirati stručne seminare, programe, te proširivati važnost zadataka podržavanja nadarenih osoba, a i pokušati pronaći mogućnosti za razne natjecaje, potražiti i darovatelje.

Gđa Pinter, predstavnicu Savjeta za podršku nadarenoj djeci Kaniške mikroregije, obećala je svesrdnu pomoć u daljnjem radu Savjeta, ponudila je pomoć i stručnjaka koji djeluju u savjetima, punktovima, naime mreža vrlo dobro djeluje i velike su mogućnosti potpomaganja jedni drugih.

beta

Edita Pauković Horvat potpisuje pismo namjere

Kulinarska putovanja u Baranji

U okviru projekta Touristic Management of Kulin and Other Local Products in Baranja and Baranja («Coolin»), HUHR/1101/1.2.4./0007 u prostorijama pečuskoga Hrvatskog kluba 28. siječnja 2014. predstavljeno je trojezično izdanje „Kulinarska putovanja u Baranji“.

Spomenuti IPA projekt Udruga «Vinske ceste Pečuha i Mečeka» ostvarila je suradnjom s Općinom Jagodnjak radi očuvanja gastrokulture baštine i razvoja vinskog turizma i izvornih domaćih proizvoda. Projekt «Coolin» predstavlja kulen kao vrhunski suhomesnati proizvod, njegov specifičan način proizvodnje u Baranji, govori o kulinarskom ovoga kraja i vrsnosti pripremanja hrane i pića. Danas se kulen proizvodi i kod obiteljskih gospodarstava temeljeći se na tradicionalnim receptima i na proizvodima hrane sa zdravih njava, uzgojem svinje od čijeg se mesa pravi kulen. Tako se kulen veže za gospodarstvo, ali i za kulturu, tradiciju, ekologiju... Proizvođačima je cilj taj vrhunski proizvod izvrsno proizvesti uza smišljeno predstavljanje. To je i činjeno preko IPA programa projektom «Coolin» i podukom. Projekt «Coolin», trajajući od 1. veljače do 31. prosinca 2012. godine, u vrijednosti od 105.860 eura promicao je kulen, ali i mnoge druge baranjske mesne proizvode. Načinjena je baza podataka, ali i gurmanska karta Baranje dostupna i u elektronskoj inačici, popisani su baranjski gastronomski festivali i sajmovi te objavljen festivalski kalendar na web-stranici www.coolin-cbc.com. Izdana su dva tiskana promidžbena materijala, a dugoročni je cilj stvaranje kulenova klastera koji bi omogućio službenu suradnju proizvođača kulena u hrvatskoj i mađarskoj Baranji. U trojezičnom izdanju, mađarsko-engleskom-hrvatskom, Kulinarska putovanja u Baranji, donosi se niz prisosa. Tako Tünde Minorics piše o Gastrokulturnoj baštini, Tibor Gonda o Raspodjeli mesnih proizvoda i mogućnosti njihova turističkog iskorištavanja, Tünde Sipos Zsvics o Gastrokulturnoj baštini Dravskoga trokuta, skupina autora Krsto Benčević, Goran Kušec, Antun Petričević o Svinjokoljama novijega doba. Oni razmatraju izbor, sastav, obradu i pripremu mesa i nadjeva za kulen; izbor, obrada, ovitka i nadijevanje; dimljenje, zrenje i skladištenje; omjer slatke i ljute paprike, zrenje

i uskladištenje kulena... Ljubomir Damjanović donosi napis Obroci, Boglárka Dóra Kovács piše o Vinorodnim krajevima i vinskom turizmu u Panonskoj vinskoj regiji, Angéla Bognár o Teritorijalnim aspektima obrtništva u južnom Zadunavlju.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Pozivnica

U ime Hrvatske i Njemačke samouprave grada Šoprona čast nam je pozvati Vas 28. februara, u petak, u 16.30 uri na svečano otvaranje

Rejpal hiže – Hrvatsko-njemačkoga kulturnoga centra.

Mjesto održavanja svečanosti: Rejpal hiža, Šopron, Várkerület 7. Na otvaranju sudjeluju hrvatski i njemački orkestri spomenutih narodnih grup. Za svečanim činom svi su pozvani na neformalne razgovore i mali bife.

HRVATSKI ŽIDAN, HERCEGOVAC – U organizaciji Hrvatske čitaonice Hercegovac, Hrvatske matice iseljenika, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Bjelovarsko-bilogorske županije i Općine Hercegovac, 28. februara i 1. marcijuša se organiziraju XX. Dani hrvatskoga pučkoga teatra, na kom će ljetos gostovati židanski igrokazači s kusićem Augustina Blazovića. Na jubilarnom festivalu u Hrvatskom seljačkom domu nastupaju Gradišćanci s igrokazom u tri čini s naslovom *Koliko smo, to smo* 1. marcijuša, u subotu, od 17 uri.

Trenutak za pjesmu

Mirko Kopunović

Mrva radosti

Surovu visoku nedostižnu stijenu nje govati?

Šaputati milovati cjelivati zarad mrve radosti?

Šutjeti moliti čekati ili je zdrobiti?!

Nekoliko povijesnih motrišta na mađarsku plovidbu nakon Nagodbe u Rijeci

U razdoblju od 25 godina nakon demokratskih promjena znatno su se razvili hrvatsko-mađarski odnosi. Najveći smo uspjeh postigli u međudržavnim odnosima. Jedan od posebnih vidova tih odnosa u budućnosti bit će uloga Rijeke u mađarskoj pomorskoj trgovini. Grad je za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije bio deseta najveća luka u Europi. Danas to, nažalost, nije više tako. „U natjecanju” s Koperom i Trstom pozicije luke sada su slabe. Međutim to nije bilo tako za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije kada je Kraljevina Mađarska vodila svjesnu politiku razvijanja vezano za tu luku. Njezin je glavni cilj bio utemeljenje samostalne pomorske trgovine i mađarskog pomorstva. Nakon uvođenja privremenog sustava, mađarske su vlasti 1870. utemeljili Kraljevski glavni studij pomorstva, na kojem se nastava izvodila na talijanskom jeziku. Gábor Baross 1893. ustanovu je preformulirao u Pomorsku akademiju Kraljevine Mađarske. Za siromašnu djecu organizirali su besplatne tečajeve jedrenja, što je podupiralo i Adria plovidbeno dioničko društvo.

Nakon završetka i razvoja izobrazbe pomoraca 1906. godine došlo je do osnivanja Tvornice brodova Danubius, koja je u biti bila razmješteni dio tvrtke Ganz i Drug. Tvrtka, prije svega, zarađivala je na temelju narudžaba države i ratnog pomorstva. Vrijednost njezine proizvodnje, unatoč državnoj potpori, bila je niska, na godišnjoj razini kretala se između 5 i 10 milijuna

kruna. Glavni je razlog tomu bio da su mađarska poduzeća radije radila, odnosno surađivala s tršćanskim tvornicama brodova. Osim proizvodnje brodova radila je i Tvornica torpedo Whitehead & Co, koja „se razvila” iz tvornice brodskih strojeva. Priložena tablica dobro pokazuje da je riječka trgovinska flota predstavljala znatnu snagu, i do 1906. se potpuno modernizirala, naime ona se u omjeru od više od 90% sastojala od parnih brodova.

Današnja mađarska vladina politika koja se vodi glede Rijeke, sve je snažnija. Ne samo u gospodarskom smislu nego i na području znanosti. To potvrđuje da je ona dala potporu istraživačkom projektu u trajanju od 16 mjeseci pod naslovom „Rijeka koja otvara vrata na more mađarskoj agrarnoj trgovini? Nekad i danas” autora dr. Lóránta Balia, i to u okviru Programa nacionalne izvrsnosti pod oznakom TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001. Projekt se ostvario s potporom Europske Unije, sufinanciranjem Europskog socijalnog fonda u okviru natječaja za Poslijedoktorske stipendije Magyary Zoltán, pod oznakom A2-MZPD-12-0113. Za vrijeme istraživanja pod mikroskop se stavlja 150 godina iz prošlosti mađarske agrarne trgovine u Rijeci. U natječajnom razdoblju objavit će se sedam znanstvenih radova i održat će se četiri obrazovna predavanja. Osim toga uključit će se četiri studenata u obradbu nekih dijelova ove teme. Cilj je projekta osim publikacije znanstvenih rezultata i njihovo socijaliziranje.

*Dr. Lóránt Bali
profesor na kesthelyskom Sveučilištu
Georgikon*

Duhovna obnova u Budimpešti

Redovnik monfortanac (Družba Marijinih misionara), pater Mihovil Filipović, koji živi u poljskoj Czestochowi, u redovničkoj zajednici braće Sv. Gabrijela, održat će duhovnu obnovu u Budimpešti 7–9. ožujka, u kapeli Sv. Tadeja (Felsőlágymányosi Szent Tádé Kápolna, XI. Budafoki út 16–18, ulaz iz Ulice Kruspér). Tema je Duhovne obnove Samo je u Bogu mir, dušo moja. U petak od 18.30 moli se krunica, slijedi misa te klanjanje i molitva do 20.30, u subotu od 9.30 krunica, predavanje, ispovijed, molitva do 12.30, potom stanica za objed, od 15 krunica Božanskog milosrđa, predavanje od 17.30, kao i u petak. U nedjelju od 9.30 do 12.30 predavanje, molitva i misa, zatim objed. Informacije i prijave kod Melinde Adam na telefonskom broju 20 973 4013 ili mejlom adammelinda@yahoo.com.

ERČIN – Hrvatska samouprava toga grada u subotu, 22. veljače, od 16 sati u Prosvjetnom domu i knjižnici Eötvös (Szent István út 12–14) priređuje tradicionalnu pokladnu veselicu. Bal je s naramkom, ulaz slobodan, ali su uvjeti sudjelovanja maska i dar za tombolu. Na predmetu treba označiti ime i prezime darovatelja ili naziv tvrtke. Svira lovranski sastav „Selo”.

KATOLJ – Kako za Hrvatski glasnik kaže Ružica Ivanković, predsjednica Hrvatske samouprave sela Katolja, ovogodišnje tradicionalne katoljske Poklade, koje okupljaju tamošnje šokačke Hrvate i njihove prijatelje, bit će priredene 22. veljače. Uprilicit će se povorka kroza selo uza sudjelovanje kukinjskoga KUD-a Ladislava Matuška i samih Katoljaca obučenih u «lijepa maškare», a potom u mjesnom domu kulture slijedi kulturno-folklorni program za koji se brine spomenuti KUD. Neće izostati ni Pokladni bal, ove godine uz Orkestar Juice.

GRADIŠĆE, RIJEKA – Prvoga marcijskoga vikenda još i već gradišćanske delegacije se ganu na tradicionalni riječki karneval. Jedan autobus Gradišćancev krene iz Koljnofa, ne samo s mješćani nego i drugimi Hrvatima iz naše regije. Uz to Koljnofci jur treće ljetno aktivno, i u maškare obličeno marširaju na velikom karnevalu po riječki ulica, to će tako biti i ovo ljetno. Dr. Franjo Pajrić, predsjednik Društva Hrvati, izmislio je za ovu priliku temu o viška i viškariji, ka će vjerojatno i ljetos biti velika atrakcija kot izvedba Gradišćanskih Hrvatov iz Ugarske. Uz to, kako nam je rekla predsjednica Turističke udruge Hrvata u Mađarskoj, Edita Horvat-Pauković, iz Petrovoga Sela isto tako će se otpraviti putnici na riječki karneval, jer jur zdavno se riktaju tamo. Njih pedesetero stat će na razgledavanju i u Zagrebu, a spavaju u Hotelu Opatija.

Za uspomenu – dio učenika 28. naraštaja maturanata pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje (snimka: Ákos Kollár)

*Tradicijsko prelo u Dušnoku***Hrvatski dan – večer folklor**

U Dušnoku je od 29. siječnja do 8. veljače održano tradicijsko Racko prelo, koje se redovito organizira od 2006. godine. Svake večeri Dušnočani su dupkom napunili dvoranu mjesnog doma kulture kako bi oživili običaje nekadašnjih prela.

Na pozornici je postavljena tradicijska soba, s tradicijskim namještajem, predmetima, rukotvorinama i starim fotografijama, a okupljeni su i sami mogli tkati, presti, vesti te izrađivati razne druge rukotvorine. Uz to su se pripremala i kušala domaća jela, kolači, peciva, kuhani kukuruz, kokice... a, naravno, bilo je i kuhana vina. Radi njegovanja i očuvanja običaja, te društvenog okupljanja svih naraštaja, od najmlađih do najstarijih, u spomenutom razdoblju pripremljeni su sadržajni programi za djecu, mladež i odrasle, koji su putem svojih kulturnih društava i udruga zajednički sudjelovali u organizaciji, ali i u programu, predstavljajući običaje, materijalne i nematerijalne baštine rackih Hrvata, a sve to pomoću domaćih predmeta i njihove uporabe. Priredena je i izložba slika dušnočkih umjetnika.

Tradicijska soba na pozornici

raspoloženje na plesnoj zabavi pobrinuo se domaći Orkestar „Zabavna industrija“.

Pretposljednje večeri, 7. veljače, organiziran je Hrvatski dan, uz bogat cjelovečernji kulturni program. Pokrovitelj Dana bio je načelnik sela Petar Palotai, koji je ujedno i srdačno pozdravio okupljene. Kako uz ostalo reče, dupkom puna dvorana, kao i prethodnih večeri, govori sama za sebe, jer su Dušnočani pokazali da im je potrebno Racko prelo, da im je stalo do očuvanja i njegovanja običaja.

Svojom nazočnošću priredbu su uveličali i brojni uzvanici, među njima konzul gerant Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković, predsjednik HDS-a Mišo Hepp, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, parlamentarni zastupnik György Csóti, bivši vele-

Dio okupljenih gostiju i uzvanika

Kako nam uz ostalo reče predsjednica Hrvatske samouprave Matija Mandić Goher, svojevrjeme su za članove Hrvatske izvorne pjevačke skupine priređivali bal na pokladni utorak. Tako je rođena zamisao da bi valjalo obnoviti nekadašnju tradiciju prela, okupljanjem, druženjem uz pučke ručne radove, jela i običaje. Njihovu je zamisao odmah prihvatio načelnik sela, te predložio da se takva okupljanja prirede u domu kulture.

Prve je večeri bilo svečano otvorenje, ujedno pokrenuta je akcija prikupljanja starih predmeta poradi osnivanja seoske zavičajne kuće. Među ostalima, po jedna večer posvećena je učenicima Osnovne umjetničke škole «Hétszínvirág», zatim vrtićašima i učenicima

osnovne škole, lovcima i poljoprivrednim proizvođačima, narodnostima, te mladeži, a jedna večer posvećena je i rackim Hrvatima.

U okviru tradicijskoga prela, ove godine 1. veljače održano je već tradicionalno Racko prelo u okviru kojega je nastupio domaći KUD „Dušenici“, a po običaju, održano je i natjecanje u krunjenju kukuruza. Za dobro

Mohački bušari na dušnočkom Prelu

Učenice – voditeljice programa

poslanik Mađarske u Hrvatskoj, predsjednik Društva hrvatsko-mađarskog prijateljstva, te najstariji zastupnik Mađarskog parlamenta János Horváth.

Nakon pozdravnih riječi predstavili su se mohački bušari, koji su prije toga obišli središte naselja, a pokraj doma kulture bukom,

Mališani i Dušenici-Vir izveli su splet hrvatskih plesova, međimurske, slavonske i gradišćanske plesove. Stihove Marka Dekića Glas harmonike kazivao je učenik Petar Jakšo, koji je osvojio treće mjesto na županijskom natjecanju u kazivanju stihova i proze u Baji. Pjevački zbor Pravi biser izveo je tri dušnočke hrvatske pjesme. Pjevački zbor 5. razreda,

izvorne pjevačke skupine i KUD-a «Dušenici».

Posljednja večer tradicijskoga Prela posvećena je mladeži, a upriličena je i zajednička večera za organizatore. Tom je prigodom načelnik sela svima zahvalio na zalaganju i radu, što su pridonijeli uspjehu hrvatske priredbe.

S. B.

Pjevački zbor «Pravi biser»

Dječja plesna skupina «Dušenici-Mališani»

Hrvatski izvorni pjevački zbor

plesom i spaljivanjem lomače otjerali zimu. Prigodni program otvorila je učenica Ema Bakula kazivajući stihove Miše Jelića Svi na prelo. Dječja plesna skupina Dušenici-

tavku večeri na plesnoj zabavi pobrinuo za dobro raspoloženje. Dodajmo kako je učenike pripremila učiteljica Silvija Varga. Svi sudionici i gosti pogošćeni su kolačima Hrvatske

Pjevački zbor učenika 5. razreda

i učenici viših razreda, te Hrvatska izvorna pjevačka skupina predstavili su se s pjesmama raznih hrvatskih krajeva. Program je završen modernom pjesmom Reklame što su izveli učenici 4–7. razreda, koje je pripremila Silvija Varga. Sudionike programa pratio je domaći Orkestar «Zabavna industrija» koji se u nastavku večeri na plesnoj zabavi pobrinuo za dobro raspoloženje. Dodajmo kako je učenike pripremila učiteljica Silvija Varga. Svi sudionici i gosti pogošćeni su kolačima Hrvatske

Djeca i tradicijski predmeti

„Bili smo jednom najbolji, o nama su priče pričali...”

Maturalne vrpce dvadeset osmom naraštaju pečuških krležijanaca

Prigodni program pripremili su učenici 11. a i 11. b razreda, s razrednicima Jelenom Kis Kollár i Ákosom Kollárom

Duga je povijesna tradicija da se učenicima 12. razreda, pred početak drugog polugodišta, daje na znanje da se približava matura, ispit zrelosti. Predaje im se vrpca koju s ponosom mogu nositi, njome izraziti kamo pripadaju, a istodobno se stavljaju kao primjer mlađim naraštajima.

Svečanost predaje maturalnih vrpci u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže priređena je na Valentinovo, 14. veljače 2014., s početkom u 17 sati, u predvorju ustanove. Maturalne vrpce preuzeo je 28. naraštaj, čak 35 učenika pečuške gimnazije: Anikó Almási, Gábor Baumgartner, Kinga Dudaš, Danijel Đuric, Reka Đurok, Adrián Kaposi, Luca Keszthelyi, Valéria Kiss, Cintia László, Tici-

ána László, Gizella Muschicz, Damir Šarošac, Dorottya Tálós, Szanda Tényi (12. a), Amina Aliušić, Emese Baka, Zvonimir Balatinac, Jasna Balaž, Petar Balaž, Attila Balogh, Márk Bozo, Fani Bubreg, Borna Duvnjak-Starčević, Fani Gavaler, Marko Kovač, Filip Krstić, Adél Major, Bettina Nagy, Martin Orčik, Mirjana Šarošac, Bejtula Šhabani, Elmendina Šinano- vić, Berta Stipanov, Radojka Varga, Bálint Varga-Stadler, Zoltan Žilinski te razrednici Oszkár Bolla i Janja Živković Mandić. Prigodni program za predaju maturalnih vrpci, po ustaljenom običaju, pripremili su učenici 11. a i 11. b razreda, s razrednicima Jelenom Kis Kollár i Ákosom Kollárom. Najljepše želje učenicima 12. razreda, budućim maturantima,

uime 11. razreda uputila je učenica Dejana Jorgić. U šarolikom programu bilo je prigodnih stihova, pjesme, i plesa, i to prave diskotabave s prepoznatljivim svjetskim uspješnicama. K tome još i pravo iznenađenje, premijera zabavno-poučnog filma iz života gimnazijalaca pod naslovom *Krleža kod*, koji je snimljen u suradnji ravnatelja, profesora i učenika 11. razreda. U potrazi za tajnom, kroz priču trojice gimnazijalaca otkrivena je pouka i poruka svim gimnazijalcima i budućim maturantima koja glasi: Nikada nije kasno za učenje! Jedanaesti razred svoj program završio je pjesmom *Jednom kad noć* hrvatskog rock-sastava Opća opasnost, stihovima *Bili smo jednom najbolji, o nama su priče pričali...*

Podsjetivši na dugu tradiciju predaje maturalnih vrpci, ravnatelj Gabor Győrfári između ostalog ovim se riječima obratio budućim maturantima: Danas kada i vama predajemo maturalne vrpce, naše su želje iste. Budite sretni da stojite na pragu mature, ispita zrelosti, budite ponosni da ste u vašoj gimnaziji vi najstariji. Ponesite sa sobom znanje, upućenost u osnove znanosti, da vam bude sretan i zdrav život. Ako smo uspjeli u vama pobuditi tu senzibilnost, tu sreću, taj ponos, i ako su vaši mlađi kolege dovoljno zavidni, mislim da smo postigli svoje ciljeve. Vrpce, odnosno naši bedževi sve nas podsjećaju na zajednicu u kojoj živimo, kojoj svi na svoj način radimo, kamo pripadamo...

Obraćajući se nazočnima, prije svega učenicima, nastavnicima i roditeljima, konzul gerant Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković, koja je prvi put posjetila našu pečušku gimnaziju, zahvalila je domaćinima na pozivu, te uručila osobno svakom maturantu poklon-knjigu. Kako uz ostalo reče, posebno je važno zahvaliti roditeljima koji su već na početku usmjerili svoju djecu u Hrvatski vrtić, osnovnu školu i gimnaziju Miroslava Krleže, usmjerili ih prema učenju hrvatskoga jezika i njegovanju hrvatske kulture, tradicije. Pozvala je buduće maturante da i nakon odlaska iz škole ostanu aktivni članovi hrvatske zajednice, odazivajući se programima, sudjelujući u njima, i to ne samo kao promatrači nego i kao sudionici i kreatori tih programa. Da pokažu kako nije bio uzaludan uloženi trud u usvajanju hrvatskih vrijednosti na ovim prostorima.

Na kraju je uslijedio ples maturanata, djevojaka u večernjim haljinama i mladića u elegantnim odijelima, a zatim i ples maturanata s roditeljima. Na dan predaje maturalnih vrpci objelodanjen je i prvi broj školskog lista Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže, znakovitog naslova *Krleža kod*.

S. B.

Foto: Ákos Kollár i Stipan Balatinac

Maturalne vrpce preuzeo je 28. naraštaj krležijanaca, 35 učenika pečuške Hrvatske gimnazije

Mala stranica

21. veljače – Međunarodni dan materinskog jezika

Materinski jezik pojam je kojim označavamo prvi jezik što ga neka osoba nauči u svojoj obitelji. Stručnjaci tvrde da je znanje materinskog jezika vrlo važno pri oblikovanju mišljenja, a istraživanja pokazuju da osoba koja nije svladala svoj materinski jezik ima problema s učenjem ne samo drugih jezika nego i s učenjem uopće. UNESCO, UN-ova organizacija za kulturu i obrazovanje, 1999. godine proglasila je 21. veljače Međunarodnim danom materinskog jezika poradi unapređivanja, učenja i razvoja materinskog jezika, te njegovanja jezične i kulturne raznolikosti i višejezičnosti. UNESCO želi podsjetiti da jezici nisu samo bitan dio civilizacijskog kulturnog naslijeđa, nego i nezamjenjivi izraz ljudske kreativnosti i veličanstvene različitosti.

Razglednica iz Hrvatske

Baška – Jurandvor

Danas je ovo mjesto jedno od najomiljenijih na otoku Krku, ali i na cijelome Kvarneru. Najpoznatija znamenitost ovoga kraja jest Baščanska ploča koja se nalazi u mjestu Jurandvoru, a u zadnje vrijeme i Staza glagoljaša. Baščanska je ploča jedan od najvrednijih nacionalnih i kulturnih spomenika hrvatskoga naroda i njegova jezika, a predstavlja glagoljski natpis isklesan na bijelom vapnencu u 13 redaka teksta te govori o darovnici kralja Zvonimira (1075–1089) crkvi Svete Lucije. Na njoj je prvi put posvjedočeno ime hrvatskoga vladara na hrvatskom jeziku, a vrijeme njezina postanka jest početak 12. stoljeća.

Znate li kojim se jezicima najviše govori

1. Kineski jezik

Kineski je najprošireniji jezik u svijetu, njime govori oko milijardu osoba.

2. Španjolski jezik

Još jedan romanski jezik koji datira iz devetog stoljeća. Ima mnogo dijalekata, ali njime ukupno govori 350-ak milijuna ljudi.

3. Engleski jezik

To je službeni jezik u 53 zemlje, najvećom mjerom proširen preko kolonijalnog utjecaja. Engleskim jezikom govori oko 328 milijuna ljudi.

Književni kutak

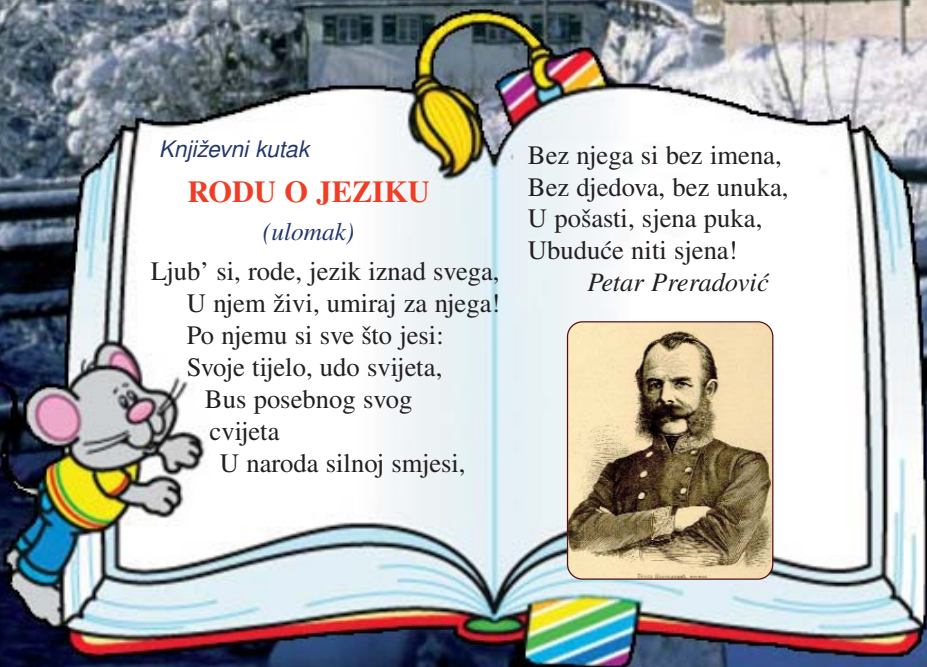
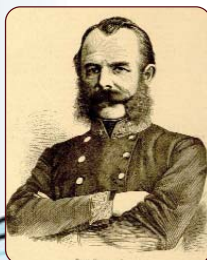
RODU O JEZIKU

(ulomak)

Ljub' si, rode, jezik iznad svega,
U njem živi, umiraj za njega!
Po njemu si sve što jesi:
Svoje tijelo, udo svijeta,
Bus posebnog svog
cvijeta
U naroda silnoj smjesi,

Bez njega si bez imena,
Bez djedova, bez unuka,
U pošasti, sjena puka,
U budućee niti sjena!

Petar Preradović

7. hrvatski državni malonogometni kup u Mišljenu

Prvi put Kup osvojila zalska momčad

Prekinuta dugogodišnja nadmoć Baranje

Zalska momčad, 1. mjesto

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, odnosno njezina Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport-ove godine nešto prije – 1. veljače u baranjskome Mišljenu održan je 7. hrvatski državni malonogometni kup. Od samih početaka ova priredba nastoji okupiti

noga grada. Sve je išlo po planu, ali je nevrjeme spriječilo momčadi da se odazovu u punom broju. Neki su čak krenuli na

Šomođska momčad, 3. mjesto

momčadi naših hrvatskih regija da se bolje upoznaju, druže i povezuju u okviru športskog nadmetanja, a da se pri tome što više čuje, njeguje materinska, hrvatska riječ. Zahvaljujući domaćinima, Hrvatskoj samoupr-

put, ali su se nakon kraće vožnje vratili svojim kućama (momčad Đurško-mošonsko-šopronske župa-

Najbolji igrač Ladislav Švelec

Najbolji vratar Gabor Gerenčer (Zala)

ravi naselja Mišljena i njezinu predsjedniku Arnoldu Bariću, u dvorani s umjetnim travnjakom ponovno su osigurani idealni uvjeti za nogomet, i druženje. I ove je godine prijavljeno šest momčadi, iz pet „hrvatskih“ županija i glav-

dvije skupine, svatko je igrao sa svakim. Postignuti su ovi rezultati: Baranja–Šomođ 3 : 1, Baranja–Zala 3 : 3 i Zala–Šomođ 7 : 2.

Po završetku turnira organizatori su ponudili da se odigra jedna prijateljska utakmica. Usljedio je zabavni susret bijelih i žutih, Zalaca (starih nogometaša pratilaca) i miješane momčadi sastavljene od ljubitelja nogometa iz Šomođa, Baranje i Budimpešte. Čak se i sudac Stipan Golubić presvukao da bi zaigrao za momčad žutih. Nakon revijalnog susreta mnogi su se obratili organizatorima, zahvalili na vrlo dobro uspjelom druženju, te dodali kako bi to trebali i češće napraviti. Dobrom raspoloženju najviše je pridonijela ova revijalna utakmica. Nakon toga svečano su prog-

Baranjska momčad, 2. mjesto

Momčadi bijelih i žutih odigrali su prijateljski susret

nije i Budimpešte, a neki nisu ni krenuli (momčad Bačke). Iako je na svečano otvorenje stiglo samo tri momčadi (Baranja, Šomođ i Zala), Kup je održan prema planiranome programu, ali je zbog manjega broja momčadi broj utakmica smanjen, a vrijeme trajanja utakmica s 2×10 minuta produženo na 2×20 minuta. Nije bilo ždrijeba, ni

lasili rezultate: 1. mjesto osvojila je zalska momčad (prvi put), 2. mjesto baranjska momčad, 3. mjesto šomođska momčad. Za najboljeg vratara proglašen je Gabor Gerenčer (Zala), za najboljeg igrača Ladislav Švelec (Zala), a najbolji strijelac bio je Mišo Hideg (Baranja). Sve su momčadi nagrađene peharima, spomenicama i loptama, a igrači i medaljama, koje im je uručio Mišo Hepp, predsjednik HDS-a.

Cjelodnevni susret završen je zajedničkom večerom i druženjem. Kako uz ostalo reče Eva Molnar Mujić, referentica HDS-ova Ureda, koja nas je izvijestila o susretu: Lijepo je bilo vidjeti da se ljudima ne žuri!

*Stipan Balatinac
Foto: Eva Molnar Mujić*

Šeljinski bal

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šeljina, i ove je godine priređen tradicionalni Hrvatski bal. Ovoga puta umalo nakon dva desetljeća održavanja u prostoru bivšega dvorca obitelji Drašković u novom prostoru, u novome gradskom domu kulture. Mjesta je bilo manje jer u taj prostor može stati tek stotinjak osoba. Za počasnim su se stolom našli brojni uzvanici, tako šeljinski gradonačelnik, prijatelji iz Gru-

Izvlačenje bogate tombole šeljinskog bala vodio je Đuso Dudaš, nekadašnji dugogodišnji predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave

bišnoga Polja i Biograda na Moru. Bal je otvorio predsjednik Hrvatske samouprave Šandor Matoric, a potom su u programu otvaranja bala nastupili pjevači i tamburaši starinske Osnovne i glazbene škole «Géza Kiss». Oni jedan sat tjedno u izvan-nastavnim aktivnostima, a uz potporu Hrvatske samouprave, s glazbenim pedagogom nastavnikom Tiborom Kedvesem vježbaju pjevati i svirati. Za glazbala se brine šeljinska Hrvatska samouprava. Uz njih nastupio je i martinački Ženski pjevački zbor «Korjeni» uz pratnju dječaka iz lukovičkog Orkestra Drava. Slijedilo je druženje uzvanika uz bogat stol i glazbu Orkestra Podravke do ranih jutarnjih sati. Nije izostala ni bogata tombola s mnoštvom nagrada, boravkom u Pansionu Zavičaj na otoku Pagu, za dvije osobe, te s glavnom nagradom ovogodišnjega šeljinskog bala, boravkom u Biogradu na Moru koju je osvojila obitelj Ivana Gažića.

U svečanom programu otvaranja nastupili su učenici šeljinske osnovne škole

Branka Pavić Blažetin

SERDAHEL – U domu kulture 12. veljače zasjedalo je predsjedništvo Društva Horvata kre Mure. Raspravljalo se o organizacijskim zadacima glede održavanja predsmotre Međimurske popevke, odnosno o registraciji za parlamentarne izbore. Raspravljalo se o tome na koji način da se pozivaju glasači da se u što većem broju registriraju. Odlučeno je da će redovita skupština biti 6. ožujka od 17.30 u mjesnom domu kulture.

HRVATSKI ŽIDAN – Hrvatska samouprava i sva kulturna društva sela organiziraju ove subote 6. Fašensku povorku s maškaranti, veseljaci i dobrovoljni zabavljači. Neobična prošecija se gane u 13 uri od mjesnoga Kulturnoga doma, kamo se i vraćaju potom svi diozimatelji na bal, koji ide ponovo u prilog i za potpomaganje mjesne škole od 1. do 4. razreda, jer Roditeljska djelatna zajednica srdačno čeka sve goste s pilom, jilom i tombolami. Sviraju dvi tamburaške generacije, Židanski bečari i Židanci.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin” 14. veljače održala je svoju redovitu sjednicu gdje je donesena odluka o pozivanju hrvatskih građana na registraciju. Samouprava će dati izraditi informativni materijal u svezi s registracijom, koji će staviti u svaku poštansku ladicu, naime još uvijek mnogi glasači nisu načisto s time na koji način, dokle se može registrirati za narodnosne izbore. Ustreba li, članovi Samouprave i osobno će pomoći pri registraciji. Vijećnici su odlučili i o organiziranju tradicionalnoga Tjedna hrvatskoga jezika koji se svake godine priređuje u suradnji s mjesnom osnovnom školom. Tjedan će se prirediti od 18. do 21. ožujka u okviru kojeg će se održati regionalno natjecanje kazivanja stihova i proze na hrvatskome jeziku, gostovat će u mjestu pečuško Hrvatsko kazalište, te će biti predavanje vezano uz kajkavsko narječje hrvatskoga jezika.

PEČUH, GAJIĆ – Dana 22. veljače 2014. godine u selu Gajiću, u organizaciji Udruge vinogradara i vinara „Martinovo brdo”, održava se manifestacija „Poezija i vino”, u kojoj sudjeluju pjesnici Valpovštine i Baranje, a gost će im biti i hrvatski pjesnik iz Mađarske, i to iz Pečuha, Stjepan Blažetin. Gajić je naselje koje gaji prijateljske veze sa šokačkim Hrvatima u Olasu i tamošnjom Hrvatskom samoupravom, čijim je posredstvom i došlo do ovoga gostovanja. Toga dana u Gajiću će boraviti i Olasci te njihovi vinogradari. I tako još jednom, kako vele Gajićani, topla duša šokačka spaja sjever i jug Baranje, te sjever Slavonije kroz umjetnost i pjesničko stvaranje, a etnoselo Gajić postaje mjestom kulturnog događanja vrijednog i naše pozornosti.

KAPOŠVAR – Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva 22. veljače priređuje Hrvatski bal, s početkom u 18 sati u prostorijama Društva (Kaposvár, Ulica Szent Imre 14). Na balu nastupa mjesni Pjevački zbor Most i Duga te Band Do zore! Ulaznica je svega 300 forintit, no o hrani i piću treba svakog se pobrinuti za sebe, odnosno svoje društvo. Ostale informacije mogu se dobiti na telefonu: +36 20 326 8557 (Erzsébet Horváth Majorné), +36 70 382 4851 (Pavo Balatinac) ili na mejlu: omhbt.zdmhp@indamail.hu. Organizatori svakoga srdačno očekuju.

PEČUH – Dana 25. veljače 2014. g., u 19 sati, u kazališnoj dvorani pečuškoga Hrvatskog kazališta gostuje Glazbeno-scenska udruga Kaštelansko kazalište s predstavom Nemoš pobjeć od nedjelje. Tekst Tene Štivičić režirao je Hrvoje Svalina, glume Ivan Lukić i Marica Grgurinović. Kaštelansko kazalište, koje djeluje u okvirima GCU-a, utemeljeno je 2006. godine, okuplja mlade ljude, glumce, glazbenike, pjevače, zaljubljenike kazališnog izričaja. O predstavi: Ona i On dvoje su slučajnih partnera koji nam svoj odnos prikazuju bez zadržke. U potrazi za razumijevanjem i prihvaćanjem, preko brojnih unutrašnjih dijaloga i vanjskih monologa pokušavaju nam prikazati svoj svijet i pronaći izvor svojih nemira i krize u kojoj su se zatekli.

Zimski običaj – svinjokolja u Kisegu

Prije 20–30 ljet bila je još pravica u naši hrvatski seoski stani krmiti pitanca/ce za obiteljsko potribovanje. Meso, mast, ocvarki, slanina, kobasice, prezbošt/gembec, krvavice, jatre nice... svi-svi su bili važni detalji familijarnoga jiliša. Ča se je samo moglo iskoristiti su iz pitanca iskoristili. Želudac i drob/crivo isto tako kao i rep, uši i kožicu. Svinjokolja je svenek imala posebno mjesto u zimskoj dobi. Rodbina je svečevanje napravila iz ovoga događaja, kade se je jilo i pilo, štorice su se povidale, doznalo se je za seoske i svitske visti, ali najvažnije je bilo da mast bude bijela kot mliko, ocvarki zlatnožutkasti, slanina debela i mesnata, a u rasolu šunka lipo isformirana s dovoljnom težinom. Ki je sudjelovao već na ovakovoj svinjokolji, zna da se ne more pozabiti ni grijanje u jutarnjem minusu oko paljenja svinje, ni slast dinstanih jatrov i novopečenoga mesa, ni ukus ocvarkov.

U Kisegu Hrvatska samouprava, pod peljanjem Šandora Petkovića, i na ove doživljaje je slušala, kada je upeljala svinjokolju, kot zimsku navadu u kiseški zimski program. Ljetos šestu put je mala četa muškarcev (Béla Farkas, Zoltán Fekete, Petar Honved, Laslo Meršić, Ivan Nickl, Šandor Petković i Ferenc Tóth-árpád) uz dirigiranje mesara Lojzija Fehera unimila 180 kg teškoga pitanca. Skupa obiknute muške ruke su vješto palile, prale, raskajale svinju i dok su jatre došle na stol, bilo je pomagaa već oko trideset. Posli se su potom razdilili med muži jer poznato je da žene prije šest ljet brundale su, protiv su bile ovoga obi-

čaja zbog „velikoga djela”. Mrnjanje im je bilo u tom smislu uspješno, da ne tribaju dojt na svinjokolju (djelati), samo na večeru je pozvan ženski spol. U subotu, 25. januara, navečer u 19 uri se je napunila prostorija u Društvenom stanu „János Brenner”, kade su Hrvati dostali mjesto za posle sadašnjega klanja. Pozvani su bili uz žene i načelnik grada László Huber, podupirači ovdašnje hrvatske zajednice: vinari, privatni poduzetnici, farniki i mladi tamburaški sastav iz Hrvatskoga Židana, pod voditeljstvom Marka Šteinera. Na prostrte stole uz bijelo i črljeno vino žene su pometale još i svoje kolače, ča za dar su

Ivan Nickl još malo luka posipa na meso za pečenje

doprimile uz vičeru. Ponuda je bila fantastična: supa je bila „debela” s mesom, s rizanci i povrćem nabita, svakim črpanjem u kiselo zelje rivalo se je i meso u žlicu, pečena rebra i stegno s buborki smo već s krvavicom, jatre nicom i mesnatom kobasicom skupa kušali. Zadovoljstvo naših želucov se je pretvorilo u pohvale muških ruk. Razgovaranje je nastalo sve intenzivnije, a tamburaši su volju zdignuli do skupnoga pjevanja i tancanja. I do dvi ure po polnoči se je radovala „tvrda linija” svinjokolju u Kisegu. Drugi dan po svetoj maši su se žene pokupile na pranje sudjera i red su najzadpostavile u svoj svakodnevni smjer.

*Marija Fülöp Huljev
Foto: Imre Harsányi*

Vridna ekipa kiseških mužev

Međunarodni turistički sajam „Utazás 2014“

Na prostoru budimpeštanskog Hungexpoa od 27. veljače do 2. ožujka održava se jedan od najvećih turističkih sajmova regije „Utazás 2014“, koji ujedno otvara i proljetnu sezonu. U žarištu naj-reprezentativnijeg turističkog sajma Mađarske ove je godine obiteljski turizam. Posjetitelje očekuje mnoštvo popratnih programa i nagrada, te ponude petsto izlagača iz trideset država. Počasni je gost sajma država Tunis i domaći grad Pečuh, te kulturološki gost Matyófold. Na „Utazás 2014“ i ove se godine predstavlja Hrvatska turistička zajednica, a suizlagači su zagrebačka Turistička zajednica i turopertori Terra Reisen.

PEČUH – Tradicionalni Dobrotvorni bal, u organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu, održat će se 1. ožujka, s početkom u 19 sati u auli škole. Ulaznica je 1500 forinti, a goste će zabavljati Orkestar Juice, izvijestila je Hrvatski glasnik predsjednica Roditeljske zajednice Ester Jukić.

PEČUH – U Crkvi Sv. Elizabete u dijelu grada zvanom Kertváros, župi svećenika Franje Pavlekovića, održavaju se redovite mjesečne svete mise na hrvatskom jeziku. Redovita mjesečna misa na hrvatskom jeziku bit će u nedjelju, 23. veljače, s početkom u 16 sati. Misno će slavlje predvoditi dekan župnik Ladislav Ronta; pjeva Harkanjski hrvatski pjevački zbor.